

Till finansutskottet

Finansutskottet beslöt den 18 april 1996 att bereda samtliga övriga utskott tillfälle att – senast den 15 maj 1996 – avge yttrande över proposition 1995/96:150 Ekonomisk vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m. jämte motioner i de delar som berör resp. utskotts beredningsområde.

I detta yttrande behandlar trafikutskottet propositionen och motioner i de delar som avser utgiftsområde 22: Kommunikationer. Det gäller:

- proposition 1995/96:150 yrkande 5 i denna del,
- motion 1995/96:Fi78 av Carl Bildt m.fl. (m) yrkande 5 i denna del,
- motion 1995/96:Fi79 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 4 i denna del,
- motion 1995/96:Fi80 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkande 6 i denna del,
- motion 1995/96:Fi81 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) yrkande 4 i denna del,
- motion 1995/96:Fi82 av Alf Svensson m.fl. (kds) yrkande 7 i denna del,
- motion 1995/96:Fi92 av Lena Klevenås (s) yrkande 2 i denna del.

Regeringens förslag

Utgiftsområde 22: Kommunikationer omfattar främst investeringar i samt drift och underhåll av vägar och järnvägar. Utgiftsområdet omfattar även sjöfart, luftfart, post, telekommunikationer och forskning. De totala utgifterna för området uppgår under år 1996 till 25,6 miljarder kronor varav ca 23 miljarder kronor för vägar och järnvägar.

Riksdagen har sedan år 1991 fattat flera beslut om en mycket omfattande utbyggnad av infrastrukturen. I juni 1993 beslutades om långsiktiga investeringsplaner för vägar och järnvägar för perioden 1994–2003. Beslutet innebär även en betydande ökning av de ekonomiska ramarna för infrastrukturinvesteringarna. Riksdagen har vidare, med hänvisning till det allvarliga ekonomiska läget, ställt sig bakom förslag i 1995 års budgetproposition och i 1995 års kompletteringsproposition om besparingar på kommunikationsområdet under perioden fram t.o.m. år 1998. Dessa besparingar innebär en viss senareläggning av infrastrukturutbyggnaden.

I den ekonomiska vårpropositionen har regeringen utgått från att ytterligare besparingar behöver göras inom utgiftsområdet. Vid sina beräkningar

förutsätter således regeringen att, utöver av riksdagen tidigare beslutade besparingar, 210 miljoner kronor skall sparas år 1997 och ytterligare 95 miljoner kronor fr.o.m. år 1998. Dessutom kommer utgifter på 350 miljoner kronor, som planerats till år 1998, att senareläggas till år 2000–2001. Dessa medel återläggs emellertid med 175 miljoner kronor år 2000 och med 175 miljoner kronor år 2001.

Regeringen framhåller att underhållet av infrastrukturen sedan länge är eftersatt. Regeringen säger sig ha för avsikt att återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder för drift och underhåll i ett långsiktigt perspektiv och inom ramen för befintliga resurser. Underhållsfrågorna kommer att övervägas i samband med revideringen 1996–1997 av de långsiktiga investeringsplanerna.

Förslag till ett nytt kommunikationspolitiskt beslut utarbetas till år 1998. Detta beslut syftar bl.a. till att åstadkomma ett miljöanpassat transportsystem i ett europeiskt perspektiv. En ny kommunikationspolitik kommer att inbegripa åtgärder för att främja användningen av informationsteknik.

Regeringen beräknar preliminärt att ramen för utgiftsområdet för år 1997 uppgår till 25 037 miljoner kronor, för år 1998 till 24 504 miljoner kronor och för år 1999 till 25 465 miljoner kronor.

Motionerna

Enligt motion Fi78 (m) bör utgifterna under utgiftsområde 22: Kommunikationer i förhållande till regeringens förslag minskas med 1 859 miljoner kronor år 1997, med 3 830 miljoner kronor år 1998 och med 5 918 miljoner kronor år 1999.

Enligt motionen måste varje trafikslag bära sina egna kostnader och klara sig utan statliga subventioner. Inget trafikslag skall beläggas med skatter eller avgifter som inte motsvarar dess utnyttjande av infrastrukturen eller påverkan på miljön. Inom och mellan trafikslagen skall det råda konkurrensneutralitet. Moderaterna säger sig ha för avsikt att återkomma med nya och tidigare framlagda förslag om minskade subventioner till verksamhet som t.ex. rederinäringen, postbefordran och telekommunikationer samt minskade anslag för utbyggnad av viss infrastruktur.

I motion Fi79 (fp) förordas en mindre tidsmässig förskjutning av vissa infrastrukturinvesteringar. I förhållande till regeringens förslag kan enligt motionen utgifterna inom området minskas med 1 000 miljoner kronor för vart och ett av åren 1997 och 1998 och med 500 miljoner kronor år 1999.

I motion Fi80 (v) avvisas de i propositionen redovisade beräkningarna för utgifterna inom olika områden. Enligt motionen är det inte meningsfullt att räkna fram några alternativa utgiftsnivåer.

Enligt motion Fi81 (mp) bör utgifterna under utgiftsområde 22: Kommunikationer minskas i förhållande till regeringens förslag med 1 550 miljoner kronor år 1997, med 820 miljoner kronor år 1998 och med 990 miljoner kronor år 1999.

I motionen framhålls att målet för transportsystemet måste vara god tillgång till kommunikationer i hela landet och drastiskt minskade utsläpp från trafiken. Underhållet på de vägdelar som är allvarligt eftersatta bör förbättras. Den största besparingen på utgiftsområdet bör genomföras på anslaget Byggnad av vägar. Spårburen trafik bör gynnas genom investeringar i nya spårsträckningar, utökad spårkapacitet på vissa sträckningar, investeringar för ökad bärighet m.m.

Enligt motion Fi82 (kds) bör i förhållande till regeringens beräkningar utgifterna under utgiftsområde 22: Kommunikationer minskas med 200 miljoner kronor för vart och ett av åren 1997, 1998 och 1999.

I motion Fi92 (s) framhålls att utgifterna under utgiftsområde 22: Kommunikationer bör minskas med 500 miljoner kronor år 1998 jämfört med regeringens förslag i syfte att finansiera en ökning av det internationella biståndet. Minskningen skall genomföras genom en neddragning av väganslaget med motsvarande belopp.

Trafikutskottets ställningstagande

I följande tabell sammanfattas regeringens och motionernas beräknade ramar för utgiftsområde 22: Kommunikationer för åren 1997, 1998 och 1999:

Preliminära ramar för utgiftsområde 22, miljoner kronor i löpande priser, förändringarna är angivna i förhållande till regeringens förslag.

	1996	1997	1998	1999
Prop. 150	25 620	25 037	24 504	25 465
Motion Fi78 (m)		- 1 859	- 3 830	- 5 918
Motion Fi79 (fp)		- 1 000	- 1 000	- 500
Motion Fi80 (v)		—	—	—
Motion Fi81 (mp)		- 1 550	- 820	- 990
Motion Fi82 (kds)		- 200	- 200	- 200
Motion Fi92 (s)			- 500	

Sedan år 1991 har riksdag och regering beslutat om en mycket omfattande utbyggnad av infrastrukturen. Anslagen till investeringar i vägar, järnvägar och kollektivtrafikanläggningar har ökat kraftigt. Betydande investeringar, som finansieras utanför statsbudgeten, genomförs också för närvarande. Satsningarna motiveras med att en utbyggnad av infrastrukturen kan bidra till att uppfylla flera samhällsmål. Såväl ekonomisk tillväxt, miljö, trafiksäkerhet som regional utveckling kan sålunda förbättras genom en välplanerad infrastrukturutbyggnad. Investeringarna i telekommunikationer har sedan första

hälften av 1980-talet legat på en hög nivå i Sverige framför allt genom de självfinansierade satsningar som Televerket/Telia genomfört.

Det allvarliga statsfinansiella läget har dock begränsat utrymmet för utbyggnaden av infrastrukturen. Riksdagen har därför efter förslag i 1995 års budget- och kompletteringspropositioner beslutat om vissa minskningar av i första hand anslagen till investeringar i vägar och järnvägar. Dessa minskningar innebär främst en senareläggning av vissa projekt.

Trafikutskottet delar för sin del regeringens uppfattning att ytterligare besparingar behöver göras inom utgiftsområdet. Som regeringen framhåller bör, utöver tidigare beslutade besparingar, ytterligare 210 miljoner kronor sparas under år 1997 och 95 miljoner kronor under år 1998. Dessutom bör utgifter på 350 miljoner kronor som planerats till år 1998 senareläggas till år 2000–2001. Av dessa medel återläggs 175 miljoner kronor år 2000 och 175 miljoner kronor år 2001.

Sammanfattningsvis anser trafikutskottet att riksdagen bör godta regeringens beräkning av ramarna för utgiftsområdet, dvs. 25 037 miljoner kronor för år 1997, 24 504 miljoner kronor för år 1998 och 25 465 miljoner kronor för år 1999. Som regeringen framhåller är de i propositionen redovisade ramarna preliminära. Trafikutskottets ställningstagande innebär att motionerna Fi78 (m), Fi79 (m), Fi80 (v), Fi81 (mp) och Fi92 (s) bör avslås av riksdagen i nu behandlade delar.

Trafikutskottet vill slutligen erinra om att regeringen i slutet av detta år kommer att förelägga riksdagen ett förslag till inriktning av infrastrukturplaneringen för perioden 1998–2007. Vidare kommer regeringen att framlägga förslag till ett nytt kommunikationspolitiskt beslut som kan behandlas av riksdagen under år 1998.

Stockholm den 9 maj 1996

På trafikutskottets vägnar

Monica Öhman

I beslutet har deltagit: Monica Öhman (s), Håkan Strömberg (s), Jarl Lander (s), Per Erik Granström (s), Tom Heyman (m), Krister Örnfjäder (s), Karin Starrin (c), Hans Stenberg (s), Monica Green (s), Karl-Erik Persson (v), Lars Björkman (m), Elisa Abascal Reyes (mp), Claes-Göran Brandin (s), Ulla Löfgren (m), Torsten Gavelin (fp) och Hans Hoff (s).

1. Tom Heyman, Lars Björkman och Ulla Löfgren (alla m) anser att *Trafikutskottets ställningstagande* bort ha följande lydelse:

Trafikutskottet anser att varje trafikslag så långt möjligt skall bära sina egna kostnader och klara sig utan statliga subventioner. Inget trafikslag skall beläggas med skatter eller avgifter som inte motsvarar dess utnyttjande av infrastrukturen eller påverkan på miljön. Inom och mellan trafikslagen skall det råda konkurrensneutralitet.

Som framhålls i motion Fi78 (m) bör, i förhållande till regeringens beräkningar, utgifterna inom utgiftsområde 22: Kommunikationer minskas med 1 859 miljoner kronor år 1997, med 3 830 miljoner kronor år 1998 och med 5 918 miljoner kronor år 1999. Detta kan åstadkommas t.ex. genom minskade subventioner till verksamhet som rederinäringen, postbefordran och telekommunikationer samt minskade anslag för utbyggnad av viss infrastruktur.

Trafikutskottets ställningstagande innebär att motion Fi78 (m) i denna del bör bifallas av riksdagen medan regeringens förslag och motionerna Fi79 (fp), Fi80 (v), Fi81 (mp), Fi82 (kds) och Fi92 (s) bör avslås i nu behandlade delar.

2. Torsten Gavelin (fp) anser att *Trafikutskottets ställningstagande* bort ha följande lydelse:

Trafikutskottet anser att en mindre tidsmässig förskjutning av vissa infrastrukturinvesteringar bör göras. Detta möjliggör att de av regeringen beräknade ramarna för utgiftsområde 22: Kommunikationer kan minskas med 1 000 miljoner kronor åren 1997 och 1998 och med 500 miljoner kronor år 1999.

Trafikutskottets ställningstagande innebär att motion Fi79 (fp) bör bifallas av riksdagen i denna del medan regeringens förslag och motionerna Fi78 (m), Fi80 (v), Fi81 (mp), Fi82 (kds) och Fi92 (s) bör avslås av riksdagen i nu behandlade delar.

3. Karl-Erik Persson (v) anser att *Trafikutskottets ställningstagande* bort ha följande lydelse:

De utgiftsnivåer som regeringen redovisat i propositionen är synnerligen preliminära, och det finns inte någon möjlighet att bedöma hur de räknats fram. Därmed är det inte meningsfullt att försöka räkna fram några alternativa utgiftsnivåer. Trafikutskottet avvisar därför för sin del de utgiftsramar för utgiftsområde 22: Kommunikationer som regeringen föreslår.

Trafikutskottets ställningstagande innebär att riksdagen bör bifalla motion Fi80 (v) i denna del medan regeringens förslag och motionerna Fi78 (m), Fi79 (fp), Fi81 (mp), Fi82 (kds) och Fi92 (s) bör avslås i nu behandlade delar.

4. Elisa Abascal Reyes (mp) anser att *Trafikutskottets ställningstagande* bort ha följande lydelse:

Trafikutskottet anser att målet för transportsystemet måste vara god tillgång till kommunikationer i hela landet och drastiskt minskade utsläpp från trafiken. En satsning på energisnåla transporter bör göras liksom insatser för att reducera buller. Vidare måste olyckstalen sjunka.

I stället för att genomföra dyra investeringar på vägnätet bör de vägdelar som är allvarligt eftersatta förbättras. Underhållet bör särskilt förbättras i Västernorrland och i mellersta Sverige.

I förhållande till regeringens förslag bör ramarna för utgiftsområde 22: Kommunikationer minskas för år 1997 med 1 550 miljoner kronor, för år 1998 med 820 miljoner kronor och för år 1999 med 990 miljoner kronor.

Den största besparingen bör genomföras på anslaget Byggnad av vägar. Nya vägbyggen bör begränsas till åtgärder för att klara omedelbara trafiksäkerhetsproblem. En konsekvens av en kraftig neddragning av anslaget blir att Vägverkets uppgifter reduceras. Även anslaget för administration m.m. för Vägverket bör därför sänkas.

Spårburen trafik bör gynnas genom investeringar i nya spårsträckningar, utökad spårkapacitet på vissa sträckningar, investeringar för ökad bärighet m.m.

Trafikutskottets ställningstagande innebär att riksdagen bör bifalla motion Fi81 (mp) i denna del medan regeringens förslag och motionerna Fi78 (m), Fi79 (fp), Fi80 (v), Fi82 (kds) och Fi92 (s) bör avslås i nu behandlade delar.

Särskilt yttrande

Elisa Abascal Reyes (mp) anför:

I motion Fi92 (s) yrkas att ramen för det internationella biståndet ökas åren 1997, 1998 och 1999 i förhållande till regeringens förslag. Miljöpartiet de gröna förordar i sin motion, Fi81 (mp), en ännu kraftigare ökning av biståndet. Eftersom den förslagna finansieringen är olika i de båda motionerna har jag inte kunnat stödja yrkandet i motion Fi92 (s) att bl.a. finansiera ökningen av biståndet med en neddragning år 1998 av väganlagen med 500 miljoner kronor, trots att motionens förslag till medelsfördelning ligger helt i linje med Miljöpartiet de grönas politik.

